

Maciej Szepietowski*

Anna Musiała. *Polskie prawo pracy a społeczna nauka Kościoła.
Studium prawno-społeczne.*

Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM 2019, ss. 230

Polskie prawo pracy jest gałęzią nauk prawnych, która z jednej strony dotyka bezpośrednio lub pośrednio niemal każdego obywatela, z drugiej jednak, ze względu na specyficzny język, obszerność aktów normatywnych, orzecznictwa oraz literatury wydaje się w powszechnym przekonaniu dziedziną hermetyczną i trudną do przyswojenia.

Na tym tle ciekawą propozycją czytelniczą okazuje się książka prof. Anny Musiały pt. *Polskie prawo pracy a społeczna nauka Kościoła. Studium prawno-społeczne*. Książka autorstwa prof. Musiały – związanej z Katedrą Prawa Pracy i Prawa Socjalnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – to interesująca praca badawcza i godny naśladowania przykład naukowego poruszania się po obu obszarach: prawnym i społecznym. O ile profesjonalne zaangażowanie w kwestii prawa pracy nie powinno dziwić, wszak prof. Musiała od lat poświęca się tej gałęzi prawa i jej droga naukowa od początku związana jest z prawem pracy (jest autorem prac monograficznych, wielu artykułów naukowych i glos do orzeczeń sądowych), to na uwagę zasługują wnikliwe i inspirujące rozważania dotyczące katolickiej nauki społecznej. Warto nadmienić, że poznańska prawniczka była w latach 2016-2018 członkiem komisji kodyfikacyjnej, złożonej ze znamienitych polskich jurystów, która przygotowała projekty ustawowych aktów normatywnych z zakresu prawa pracy.

Systematyka omawianej, 230-stronnicowej publikacji opiera się na trzech rozdziałach. W pierwszym z nich omówiono m.in. uzasadnienie wyboru tematyki, stan badań w zakresie tematu, hipotezę badawczą oraz podstawowe wątki problemowe. Warto zwrócić uwagę także na koncepcję pracy, którą tak definiuje w książce prof. Musiała:

* Maciej Szepietowski – prezes Zarządu Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, redaktor naczelny kwartalnika „Civitas Christiana”.

Zatem koncepcja pracy zasadza się na tym, aby dokonać sprawdzenia na ile społeczna doktryna Kościoła wpłynęła na prawotwórstwo z zakresu prawa pracy, zwłaszcza tego współczesnego. Nie chodzi mi o to, aby doszukiwać się jej śladów w kolejnych instytucjach prawa pracy. Problem sprowadza się do tego, czy w swoich fundamentalnych założeniach polskie prawo pracy odzwierciedla wizję stosunków zatrudnieniowych prezentowaną przez społeczną naukę Kościoła.

W kolejnym rozdziale, zatytułowanym *Katolicka nauka społeczna a zagadnienie pracy człowieka*, podjęto próbę zdefiniowania pojęcia katolickiej nauki społecznej, omówiono wpływ jej fundamentalnych zasad w odniesieniu do kwestii pracy ludzkiej oraz dokonano oceny instytucji polskiego prawa pracy pod względem ich aksjologicznych źródeł.

Najobszerniejszą oraz zasadniczą część studium stanowi rozdział trzeci pt. *Współczesny system prawa pracy a zasady społecznej nauki Kościoła w zakresie pracy ludzkiej*. W tej części podjęto refleksję nad fundamentami ustroju pracy, zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., a także próbę znalezienia odpowiedzi na szereg odważnych pytań dotyczących relacji pracowniczych, etosu pracy, godności, wynagradzania, praw pracowniczych, miejsca człowieka w zbiorowym prawie pracy. Prof. Musiała podkreśla także te wątki i pytania, które pojawiały się już w jej wcześniejszych, ściśle prawniczych monografiach. Stąd rozważania dotyczące wolności wyboru aktywności zawodowej czy definicji podmiotu polskiego prawa pracy z perspektywy społecznej nauki Kościoła. W tym rozdziale nie brakuje też odniesień do podstawowych zasad katolickiej nauki społecznej. Znajdziemy więc odniesienia do dobra wspólnego, solidaryzmu i pomocniczości i ich wpływu na kształtowanie współczesnego systemu prawa pracy.

Prof. Musiała, skupiając się na wymiarze doktrynalnym katolickiej nauki społecznej i obowiązujących aktach normatywnych prawa pracy, mogłaby stronić od wątków kontrowersyjnych. A jednak nie unika ich i wprost zastanawia się m.in. nad koniecznością „[...] budowania pojęcia godności pracowniczej, które w polskim myśleniu o prawie pracy się nie przebiło” oraz przywołuje zjawisko masowej skali osobistego, ciągłego świadczenia pracy na zasadach cywilnoprawnych. Ważna podkreślenia jest także myśl zawarta w pierwszym rozdziale:

Chcę z całą stanowczością wskazać, że moim celem absolutnie nie jest forsowanie tezy o potrzebie urzeczywistnienia idei ze społecznego nauczania Kościoła w polskim prawie pracy. Mam bowiem świadomość, że potencjalnie mogą istnieć inne doktryny dostarczające ideowych podwalin dla budowy szczegółowych regulacji z zakresu prawa pracy. Uważam jednak, że w sytuacji, gdy toczą się tak zacięte dyskusje o kształcie prawa pracy w Polsce, a po raz drugi nie udało się z sukcesem zakończyć prac kodyfikacyjnych w odniesieniu do prawa pracy, może warto zastanowić się, czy w związku z faktem, że doktryna

Kościół «dysponuje» dość kompleksową «ofertą» – nie warto byłoby przyrzeć się owej «ofercie».

Nawiązując do powyższego akapitu, warto podkreślić, że podtytuł książki *Studium prawno-społeczne* w pełni oddaje jej charakter. Mamy tu do czynienia z wiodącą, pełnoprawną i profesjonalną analizą prawną, która jednak nie jest dokonywana obok, przeciw lub z obojętnością wobec warstwy społecznej. W książce oba obszary się uzupełniają, są w ciągłej relacji, co powoduje, że książka jest w pełni integralna i ciekawa w odbiorze dla czytelnika. Również sprawność, z jaką prof. Musiała mierzy się z problematyką katolickiej nauki społecznej w kontekście wyzwań prawa pracy powoduje, że omawiana publikacja jest w moim przekonaniu inspirującą propozycją zarówno dla wszystkich czytelników ceniących sobie prawniczą precyzję słowa, jak i tych, którzy dotąd koncentrowali się na piśmiennictwie teologicznym i socjologicznym dotyczącym problematyki społecznego nauczania Kościoła.